

BEDRIJFSERVARING

Overgenomen uit tijdschrift „Water” } I: 42e jaarg., no. 11, 29 mei 1958
} II: 43e jaarg., no. 26, 24 dec. 1959

I NOGMAALS: RATTEN EN PLASTIEKEN BUIZEN

Over dit onderwerp is in de loop der jaren, vooral in de beginperiode van de plastieken buizen, nogal wat gepraat en geschreven. Over het algemeen waren de mededelingen over ratten, die zich te goed zouden doen aan het leidingmateriaal, hetzij omdat ze het lekker vinden, wat niet erg waarschijnlijk is, hetzij om de barrière naar het lokkende water te verbreken, nogal vaag en veronderstellend. Veelal werd in dit verband voorzichtig gesproken van: „Naar beweerd wordt . . .”

Ook de proeven, waarbij belust gemaakte ratten werden opgesloten met verleidelijke stukjes plastieken buis, schijnen niet veel meer dan negatieve resultaten opgeleverd te hebben, hoewel ik niet weet of daarbij ook watervoerende leidingen werden gebruikt. Hoe het zij, het blijft voldoende interessant, in deze rubriek mededeling te kunnen doen van een dezer dagen te Utrecht ontdekt fraai voorbeeld op dit gebied.

Het betreft een, medio 1957 onder de houten vloer van een der kamers in het kinderhuis van het Leger des Heils aan de Maliebaan gelegde 5/4" Drakatyleen-leiding, waaruit een dezer dagen de loodgieter, na voor een lekkage te zijn gearmeerd een aangenaagd stuk buis te voorschijn bracht. Er kon geen twijfel bestaan dat de veroorzaker van deze beschadigingen, waarbij op één plaats een gaatje was ontstaan, een knaagdier

moest zijn geweest, doch voor alle zekerheid is dit alsnog door een deskundige afdeling van de Rijksuniversiteit geverifieerd. Men beschikt daar over een volledig arsenaal van schedeltjes met bijbehorende gebitten en na confrontatie daarvan met de invretingen van de buiswand kan worden vastgesteld dat hier een bruine rat (*rattus norvegicus*) aan de gang is geweest.

II DE RATTEN BLIJVEN KNAGEN

Blijkbaar oefenen polyaetheenleidingen in het bijzonder op de Stichtse ratten een grote aantrekkingskracht uit, want na mijn berichtje over dit onderwerp in „Water” van 29 mei 1958, heeft de Utrechtse Waterleiding Mij weer een treffend geval van deze buizenknagerij te melden, getuige een 25 x 19 mm buis, die over een lengte van 14 cm bijna volledig werd geamoveerd.

Dit stuk buis maakte deel uit van een 80 m lange binnenleiding, waarmee een varkensstal, behorende tot een boerderij van Staatsbosbeheer te Austerlitz (gemeente Zeist), op de waterleiding is aangesloten. Het stuk bevond zich, met een dekking van ca. 1 m, in de grond, juist buiten de fundering van de schuur, in een omgeving waar het krioelt van de ratten.

Na identificatie van de tandafdrukken door deskundigen van de Rijksuniversiteit te Utrecht werd vastgesteld, dat het weer de gewone bruine rat moet zijn geweest die de vernieling pleegde. Helaas kan de identificatie geen uitsluitsel geven over de vraag of het misdrijf door één individu dan wel „tezamen en in vereniging” werd gepleegd.

De beschouwer vraagt zich af volgens welke van de gangbare theorieën deze knagerij kan worden verklaard. Blijkbaar ging het deze keer niet om het bevredigen van de dorst alleen, want het is nu direct niet bij een klein gaatje gebleven!

Zijn de knagers, na het eerste gaatje, zonder gevaar voor verdrinking rustig doorgedaan, omdat de waterstroom, die bij zo'n gat toch ongetwijfeld overvloedig moet zijn geweest, weer even snel in de zandbodem kon wegzakken? Of is het knagen pas goed begonnen toen er geen water meer kwam, omdat de boer de hoofdkraan aan het andere einde van de leiding sloot toen hij 's ochtends bemerkte dat er praktisch geen druk meer bij de tapkraan was? Tussen deze afsluiting en het ogenblik, waarop het vernielde stuk buis werd blootgelegd, zijn namelijk verscheidene uren verlopen en in deze tijd kunnen de knaagwerkzaamheden dus in het droge zijn voortgezet. Maar men vraagt zich af waarom?

Er is een recente Duitse theorie, die aanneemt dat het knagen aan leidingen zijn oorzaak vindt in het feit, dat ratten steeds gebruik maken van vaste routes en elk obstakel, dat plotseling op zo'n route verschijnt, wensen te verwijderen. Maar dit lijkt hier niet aannemelijk, omdat deze leiding reeds drie jaar lang onaangeroerd in de grond had gelegen.

Tenslotte kan nog worden opgemerkt, dat de graaf-arbeiders helaas niet als een archeoloog te werk zijn gegaan. Dan had misschien kunnen worden vastgesteld of het leidingmateriaal alleen maar werd weggeknaagd en dus in de grond, onmiddellijk rond de buis, achterbleef of dat het werkelijk in de rattenmagen terecht moet zijn gekomen. Zou het ook mogelijk zijn dat het polyaetheen materiaal bij speciale gelegenheden in het rattenleven van dienst kan zijn in plaats dus van tot nu toe daarvoor gebruikt „klassiek” materiaal, en in een hol werd verzameld? Het antwoord hierop is vooralsnog onbekend.

ir. J. Pouwer.